

ادب از کجایه آموختنی؟

درس چهاردهم

املا و دانش زبانی

درس چهاردهم نگارش؛ طراح: سمیرا ابوالقاسمی

۱ از روی بخش اول درس با خط خوانا و زیبا بنویسید.

دو کس رنج بیهوده بردند و سعی بی فایده کردند؛ یکی آن که اندوخت و نخورد و دیگری آن که آموخت و نکرد:

علم، چندان که بیشتر خوانی چون عمل در تو نیست نادانی

۲ مانند نمونه، کلمه‌هایی را که در یک گروه قرار دارند، دسته‌بندی کنید.

ادب، آداب، مؤدب

علم	منظور	عطار	عالم	علم ، عالم ، معلوم
عطر	ناظر	معلوم	نظر	عطر ، عطار ، معطر
			معطر	نظر ، ناظر، منظور

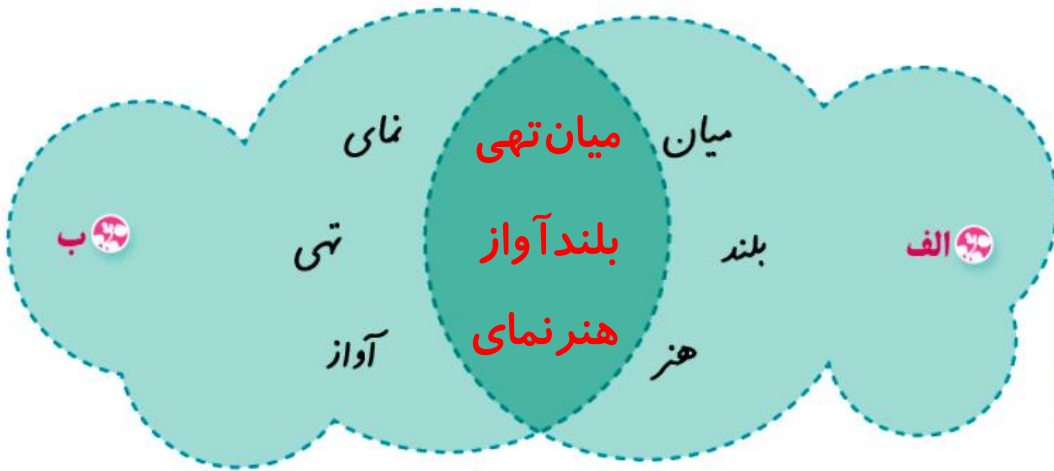
۳ نمودار جمله‌های زیر را رسم کنید.

سعید گل را چید.	مریم داستان را خواند.	مادرم غذا را پخت.
چید	خواند	پخت
گل را سعید	داستان را مریم	غذا را مادرم

۱ با توجه به متن درس، کلمه‌های گروه «الف» را با کلمه‌های گروه «ب» ترکیب کنید و کلمه‌ی جدید را در قسمت میانی بنویسید.

کلمه‌های جدید

۲ حرف اول هر گروه از کلمه‌های زیر را به ترتیب کنار هم قرار دهید؛ یک کلمه از متن درس به دست می‌آید؛ آن را بنویسید.

سعی	سعدی - عمل - یل‌گیر
غازی	غمگین - اتفاقاً - زندگانی - بیلاق
لقمان	لحظه - قافله - مستظر - افروز - نشاط

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

ای مادر عزیز که جانم فدای تو	قربان مهربانی و لطف و صفای تو
ای مادر عزیز که جانم فدای تو	قربان مهربانی و لطف و صفای تو
ای مادر عزیز که جانم فدای تو	قربان مهربانی و لطف و صفای تو
هرگز نشد محبت یاران و دوستان	همپایه‌ی محبت و مهر و وفای تو
هرگز نشد محبت یاران و دوستان	همپایه‌ی محبت و مهر و وفای تو
هرگز نشد محبت یاران و دوستان	همپایه‌ی محبت و مهر و وفای تو

۲ در جدول زیر، یک کلمه با کلمه‌های دیگر فرق دارد. آیا می‌توانید آن را پیدا کنید؟

طلب - مطلوب - **عالم** - طالب

بادب - باهوش - بامزه - **بی عمل**

زنبور - شیر - زرافه - فیل

اندوخت - **بی عمل** - آموخت - گفت

سعدی - لقمان - **ماند** - جامی

عالم بی عمل زنبور بی عمل ماند.

الف) جمله‌های زیر را بخوانید و به کلمه‌هایی که مشخص شده است، توجه کنید.

اول، بهار زیبا و دل‌انگیز قلم به دست گرفت.

دومین نقاش، تابستان گرم، دست به کار شد.

نقاش سوم، پاییز برای کار خود، رنگ‌های آتشین انتخاب کرد.

جمله‌های بالا از متن درس «آفریدگار زیبایی» انتخاب شده است. کلمه‌های «اول»،

«دومین» و «سوم» باعث می‌شود مطالب کل متن به هم ارتباط پیدا کند. این کلمه‌ها ترتیب

زمانی را نشان می‌دهند. کلمه‌هایی مانند «نخست»، «ابتدا» و «آخر» هم از این قبیل هستند.

ب) یکی از متن‌های کتاب علوم یا مطالعات اجتماعی را، که در آن کلمه‌هایی مانند «اول»،

«دومین»، «سوم»، «نخست»، «ابتدا» و «آخر» به کار رفته است، بخوانید و جمله‌هایی را که

این کلمه‌ها در آنها است، پیدا کنید و در زیر بنویسید.

اولین ابزار انسان بیشتر سنگی بودند. او در ابتدا از سنگ، شاخه‌ی

درختان و استخوان حیوانات برای کندن زمین، پیدا کردن ریشه‌ی

گیاهان و دوخت و دوز استفاده می‌کرد. با گذشت زمان، انسان‌ها

ابزارهای بهتری ساختند.

آزمایش‌های علوم که با شماره‌های ۱، ۲، ۳ و ۴ نشان داده شده‌اند

نیز می‌توانید در این صفحه بنویسید.

متن زیر را بخوانید.

در اوایل بهار، هوا لطیف و دل‌نشین می‌شود. دشت‌ها جامه‌ی سبز می‌پوشند و درختان، شکوفه می‌دهند. پرستوها، این پرندگان دوست‌داشتنی نیز از سفر دور و دراز خود، باز می‌گردند. نخستین کار این مسافران از راه رسیده، این است که لانه‌های سال گذشته‌ی خود را بیابند؛ اگر آسیب دیده باشند، آنها را درست کنند و اگر لانه‌ها خراب شده باشند، از نو بسازند. وقتی کار ساختن لانه به پایان رسید، پرستوها تخم می‌گذارند. هر پرستو چهار تا شش تخم سفید می‌گذارد و دوازده روز روی آنها می‌خوابد. وقتی جوجه‌ها از تخم بیرون آمدند، پدر و مادر، با حشراتی که شکار می‌کنند، به آنها غذا می‌دهند. پس از سه هفته، جوجه‌ها به دنبال پدر و مادر پرواز می‌کنند و راه و رسم زندگی را از آنها می‌آموزند.

پرستوها بهار و تابستان را به آسودگی به سر می‌برند؛ اما در آغاز پاییز دشواری‌هایی برای آنها پیش می‌آید. در آن هنگام، حشرات کمیاب می‌شوند و هوا کم‌کم سرد می‌شود، پرستوها ناچار می‌شوند به جاهای معتدل‌تری کوچ کنند.

در این سفر طولانی، خطرهای بسیاری وجود دارد. یکی از این خطرها، تغییرات هواست. خطر دیگر، حمله‌ی پرندگان شکاری مانند عقاب، شاهین و قرقی است. این پرندگان، هنگام پرواز، ناگهان خود را به جمع پرستوهای درحال پرواز می‌زنند و با چنگال‌های نیرومند خود، آنها را می‌ربایند. با همه‌ی این خطرها، بیشتر پرستوها سفر خود را به سلامت به پایان می‌رسانند. دیده شده است که بعضی از آنها، سال‌های پی‌درپی کوچ کرده‌اند و پس از هر کوچ به لانه‌ی خود بازگشته‌اند.

دنیایی که ما در آن زندگی می‌کنیم، شگفتی‌های فراوانی دارد. یکی از این شگفتی‌ها، بازگشت پرستوهاست. این پرنده‌های کوچک، پس از سپری شدن زمان دراز و پیمودن راهی طولانی، بدون آنکه اشتباه کنند، دوباره به لانه‌ی پیشین خود باز می‌گردند. چه کسی قدرت راهیابی و پیمودن این راه طولانی را به پرستوها داده است؟ آنها با چه قدرتی این راه طولانی را بدون اشتباه می‌پیمایند؟ این همه شگفتی، زیبایی و دانایی را چه کسی در پرستوهای کوچک نهاده است؟

درس چهاردهم نگارش؛ طراح: سمیرا ابوالقاسمی

به بند مقدمه توجه کنید که چگونه خواننده را وارد فضای متن می‌کند. سپس موضوع بندهای دوم تا چهارم را بنویسید.

بند دوم:	تخم‌گذاری و مراقبت از جوجه پرستوها
بند سوم:	دشواری‌های پاییز برای پرستوها
بند چهارم:	خطرات کوچ

به موضوع بند آخر فکر کنید. موضوع بند آخر کلی‌تر است و مطالب متن را جمع‌بندی می‌کند و به یک نتیجه می‌رسد. این بند در انتهای نوشته می‌آید و **بند نتیجه‌گیری** نامیده می‌شود.